

UNIVERSITETET
I OSLO

Tvang og dialog – etiske utfordringer i psykiske helsetjenester

Reidun Norvoll

Senter for medisinsk etikk, UiO

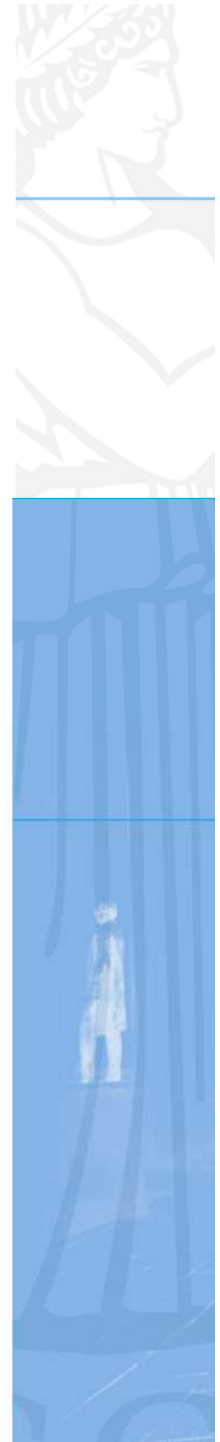
reidun.norvoll@medisin.uio.no

Samling Akuttnettverket.no, okt. 2011

Om prosjektet

- Finansiert av Helsedirektoratet
- Inngår i Tiltaksplanen for redusert og kvalitetssikret bruk av tvang
- Skal utføres av Senter for medisinsk etikk (SME), ved Institutt for Helse og samfunn, Medisinsk fakultet
- Inngår i satsingen på klinisk etikk (bla Klinisk etikk-komiteer) mer generelt

Bakgrunn for prosjektet

- Mange etiske utfordringer i helsetjenesten
 - Dvs tvil eller uenighet om hva som er riktig å gjøre
- Dette gjelder også bruk av tvang, og hvordan pasient og pårørende kan delta i viktige beslutninger på en god måte
- Lite systematisk kunnskap om etiske utfordringer i psykiske helsetjenester og hvordan disse kan håndteres

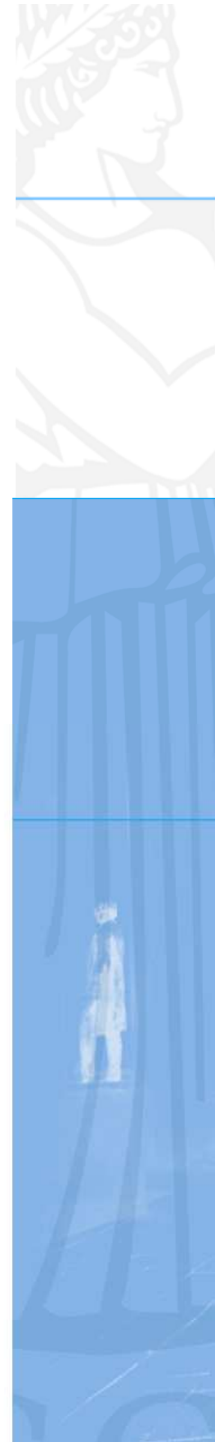

Formål med prosjektet

Å styrke etikkarbeidet i de psykiske helsetjenestene ved å:

- Oppsummere og fremskaffe kunnskap om etiske utfordringer med et spesielt fokus på pasienters medvirkning og bruk av tvang, og hvordan slike utfordringer best kan håndteres
- Utforske pasienters, pårørendes og ansattes syn på pasientmedvirkning og bruk av tvang.
- Etablere, videreutvikle og evaluere arenaer for etisk refleksjon på arbeidsplassene (f.eks. refleksjonsgrupper og kliniske etikk-komiteer)
- Utvikle undervisningsmaterieell for håndtering av etiske utfordringer i de psykiske helsetjenestene.

Formål med prosjektet

Prosjektet vil bl.a. gi økt kunnskap om :

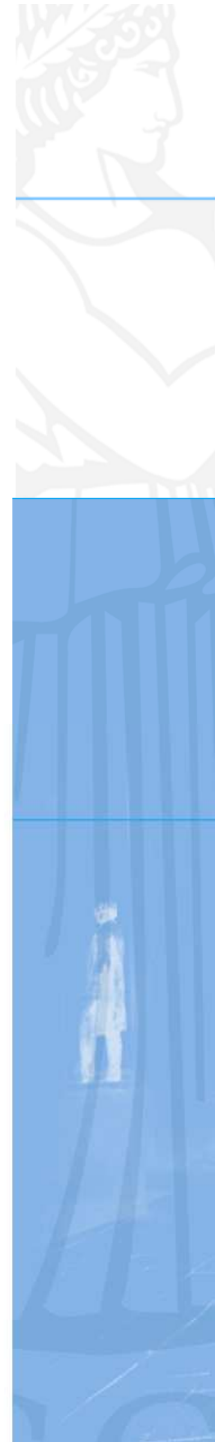
- etiske utfordringer som behandlingspersonalet opplever knyttet til pasientmedvirkning og tvang i de psykiske helsetjenestene,
- bedre forståelse av pasienters og pårørendes perspektiv på pasientmedvirkning og tvang,
- hvordan man kan få til bedre beslutningsprosesser og en redusert og riktigere bruk av tvang, og
- hvordan sikre en god håndtering av etiske utfordringer i praksis.

Fokus

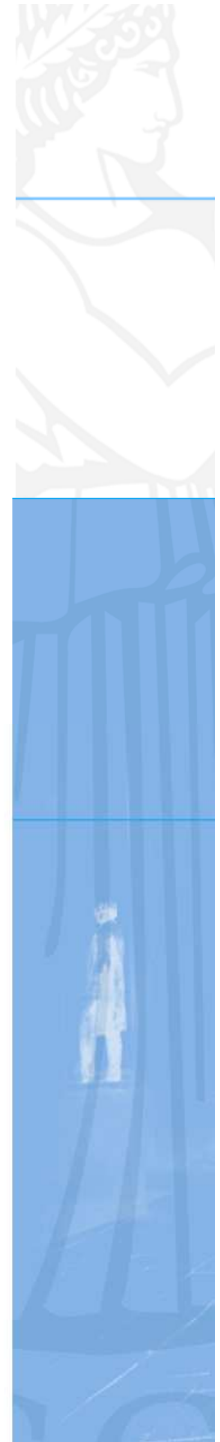
- Tvang og medvirkning i psykisk helsevern (spesialisthelsetjenesten) for voksne, unge og barn
- Også rusbehandling og psykisk helsearbeid i kommunene i noen grad
- Avgrensning vil gjøres etter hvert
- Akutt-tjenester for voksne og ungdom viktige

Resultater

- Vitenskapelige artikler
- Rapport til Helsedirektoratet
- Undervisningsmateriell
- Skape arenaer, modeller og verktøy for etisk refleksjonsarbeid (eks kliniske etikk komiteer)
- Det vil bli seminarer og avsluttende konferanse mv
- Dvs. også praksisnær kunnskapsutvikling for feltet

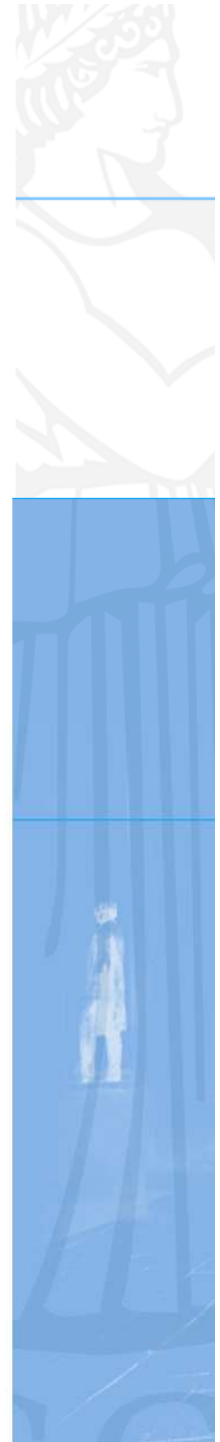

Hvem er med?

- Prosjektleder/forsker Reidar Pedersen (20 %)
- Post doc Reidun Norvoll (100 %)
- Forsker Bert Molewijk (50 %)
- Professor Olaf G. Aasland (20 %)
- Forsker Elisabeth Gjerberg (15 %)
- Professor Reidun Førde (10 %)
- Førstekonsulent Kristin Weaver (20 %)
- I 2011 vil også post doc Marit Hem være ansatt i (25 % i 2011)

- Varighet: 3,5 år (tom feb. 2015).

Delprosjekter

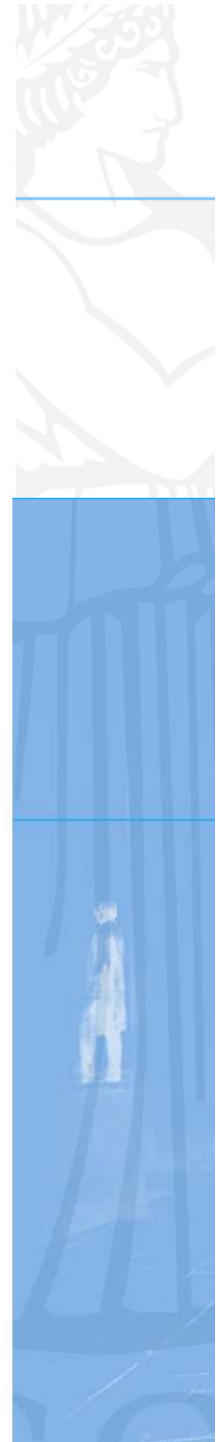
1. Oppsummere erfaringer og litteraturstudier om etiske utfordringer og tiltak (2011-2012)

- Oppsummere erfaringer fra bla Verdiforum, refleksjonsgrupper, Klinisk etiske komiteer og poster med gode erfaringer
- Litteraturstudier (utfordringer og tiltak)

Send meg/oss gjerne tips om gode erfaringer og tidligere prosjekter!
reidun.norvoll@medisin.uio.no

2. Erfaringer til ansatte (2012-2014)

- Survey til ansatte i tjenestene
- Evt. Fokusgruppeintervjuer

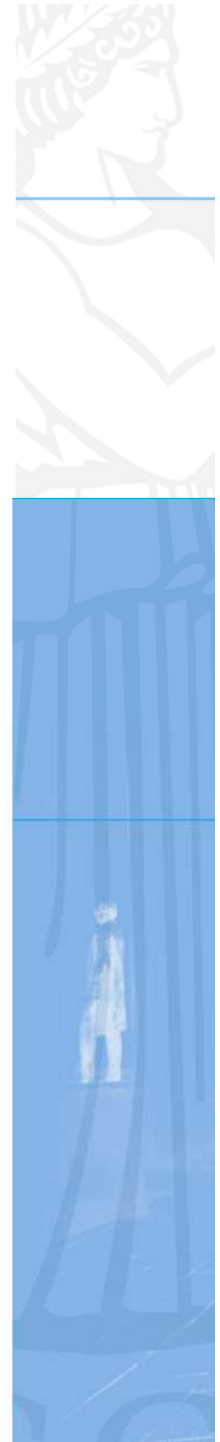

Delprosjekter

3. Intervjuer av pasienter og pårørende (2012-2014)
 - Både voksne, unge og barn
 - Gruppe-/individuelle intervjuer (ikke bestemt)

4. Forsøk med fasilitator opplæring og refleksjonsgrupper i praksis (2011-2014)

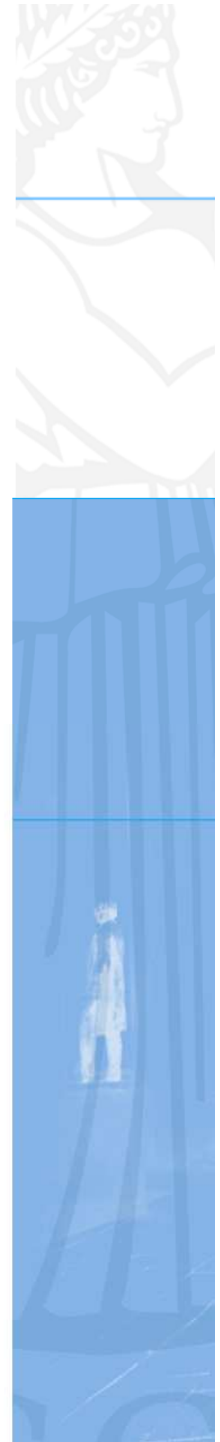
5. Utvikle undervisningsmateriell

Mer om etikk refleksjon/refleksjonssgrupper

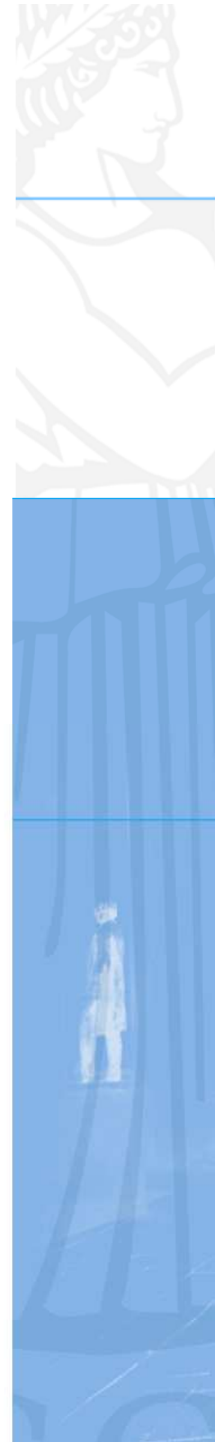
- Lite utprøvd i psykiske helsetjenester
- En del gode erfaringer fra kommunehelsetjenesten
 - Arbeidsmiljø, fagutvikling, kvalitet (finner nye og bedre løsninger), pasient/pårørendemedvirkning, tvang (?), ressurser (?)
 - Suksesskriterier
 - Ledelsesforankring
 - Tid/ressurser
 - Kompetente/trygge facilitatorer
 - Metoder/verktøy som fungerer
 - Praksisnære drøfing
 - Løsningsorienterte

”Bifunn” i ulike prosjekt

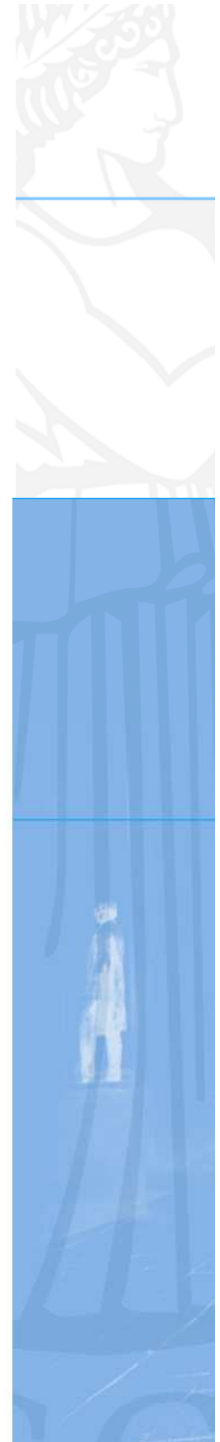
- Refleksjon/tverrfaglige diskusjoner i psykiatrien mer generelt er viktig for reduksjon og riktigere bruk tvang
Eks. Gode erfaringer med praksisnære løsningsorienterte kulturer/refleksjoner i BAT-prosjektet.
- Kan bygges videre på i etisk sammenheng.
- Erfaringer fra etikk- arbeid i Nederland

Hva skjer fremover?

- Invitasjon til refleksjonsgrupper på landsnivå før jul
- Survey: Vil sendes ut senere og etter nærmere presiserte utvalgskriterier
- Forespørsel om deltakere (alle typer) til intervjuer vil kunne bli aktuelt

Praktisk info

- Invitasjon til facilitatorskole sendes ut (trolig desember)
- Oppstart skolering våren 2012
- Varighet 6 mnd. – samlinger (4-6 ganger) + praksis med ko-veiledning
- "Baseline" vinter 2012
- Oppstart refleksjonsgrupper våren/høsten 2012
- Følgerevaluering/sluttevaluering (ca 2 år)

- Rimelig skolering, krav til å tid/ressurser/forankring lokalt

Mal for drøfting

- Hva er det etiske problemet?
- Fakta
- Berørte parter og deres syn
- Sentrale verdier
- Handlingsalternativ
- Drøfting og konklusjon

